

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ БЕРДЯНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 02 вересня 2021 року
(протокол № 1)

«Педагогіка та психологія»

(назва освітнього компоненту)

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія
(шифр і назва спеціальності)

**Освітньо-професійна програма
«Фізична терапія, ерготерапія у травматології та ортопедії»**

Бердянськ 2021 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Лісіна Лариса Олександрівна, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри педагогіки БДПУ.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “ 20 ” серпня 2021 року, протокол № 1.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія та освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія у травматології та ортопедії», а також у відповідності з наступними нормативними документами:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- Навчальний план підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» для спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», затверджений вченою радою БДПУ від 24.04.2019, протокол №9;
- Наказ МОН України від 16.10.2009 за №943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи»;
- Положення «Про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті», затвердженого вченою радою БДПУ від 26 грудня 2019 року (протокол № 6);
- Положення «Про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті».

Предметом навчальної дисципліни є вивчення психологічних закономірностей процесу спрямованої соціалізації у соціальному, спеціально організованому середовищі.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія» тісно пов'язана з такими дисциплінами як:

- Філософія (визначає цінності, ідеали, світоглядні основи освіти, виховання і розвитку особистості).
- Соціологія (досліджує соціальні умови навчання і виховання, роль соціуму у формуванні особистості).
- Етика та естетика (формують уявлення про моральні та культурні основи виховного процесу).
- Культурологія (досліджує вплив культури на розвиток дитини, зміст і форми виховання).
- Фізіологія та анатомія людини (забезпечують знання про вікові особливості розвитку організму, які враховуються у навчанні й вихованні).

- Логіка та критичне мислення (сприяють розвитку мислення, рефлексії, формують основи педагогічного аналізу).
- Інформатика та ІКТ (забезпечують педагогів сучасними технологічними інструментами навчання і розвитку учнів).
- Методика викладання предметів (педагогіка та психологія є фундаментом для розробки ефективних методик викладання).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія» є формування у студентів базових знань про основні закономірності функціонування психіки для розуміння механізмів, які забезпечують ефективність навчального процесу та формують оптимальні методи засвоєння знань та педагогічну скерованість мислення студентів.

1.2. Основними завданнями дисципліни є:

- Ознайомлення студентів з основами педагогіки й психології як наук, їх поняттєво-категоріальним апаратом, принципами й закономірностями навчально-виховного процесу.
- Формування вміння аналізувати педагогічні ситуації, приймати рішення на основі психолого-педагогічних закономірностей розвитку особистості.
- Засвоєння методів та форм ефективної взаємодії з учнями, батьками та колегами в освітньому середовищі.
- Розвиток навичок планування, організації та аналізу освітнього процесу з урахуванням психологічних особливостей учнів.
- Навчання студентів оцінювати власну діяльність, виявляти її сильні сторони та шляхи професійного вдосконалення.
- Виховання поваги до особистості дитини, сприяння її гармонійному розвитку та самореалізації у навчальному процесі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких фахових компетентностей:

Інтегральна: Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Перелік загальних компетентностей та відповідних їм шифрів:

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Перелік спеціальних компетентностей та відповідних їм шифрів:

СК 4. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 9. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/ догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Та демонструвати такі програмні результати навчання (ПР):

ПР01 Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР02 Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПР11 Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР12 Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР13 Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР14 Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПР15 Вербально і не вербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПР17 Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та

ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифіковувати поточну діяльність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5/150 (кредитів ЄКТС/години).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. «Загальні основи психології і педагогіки». Що є предметом і об'єктом психології та педагогіки? Які основні категорії та методи дослідження в психології і педагогіці? Як співвідносяться психологія і педагогіка як науки? Які функції виконують психологія та педагогіка в освітньому процесі? Яке значення мають наукові знання для професійної діяльності педагога?

Тема 2. Тема: «Проблеми розвитку особистості та їх значення для виховання». Які основні етапи психічного та особистісного розвитку людини? У чому полягають відмінності між вихованням, навчанням і розвитком? Які чинники впливають на розвиток особистості? Як педагог може сприяти гармонійному розвитку учня? Яке значення має знання вікових особливостей для виховної роботи?

Тема 3. «Пізнавальні процеси психіки особистості». Які основні пізнавальні процеси психіки виокремлюють у психології? Яка роль сприймання та уваги в навчальному процесі? Як формується мислення та мовлення у дитини? Яке значення має увага та пам'ять у процесі пізнання? Як розвивати пізнавальні процеси в освітньому середовищі?

Тема 4. «Емоційні та вольові процеси психіки особистості». Яке місце емоцій у структурі психіки людини? Які бувають емоції та як вони впливають на навчання? Що таке воля та які основні вольові якості особистості? Яка роль емоційно-вольових процесів у поведінці та спілкуванні? Як педагог може формувати в учнів вольові риси характеру?

Тема 5. «Психічні стани особистості». Що таке психічні стани та як вони класифікуються? Яке значення мають психічні стани для працездатності учнів? Які є методи діагностики психічних станів? Як впливають тривожність, стрес і перевтома на навчання? Як педагог може регулювати психічні стани учнів?

Тема 6. «Психічні властивості особистості». Які є основні психічні властивості особистості (темперамент, характер, здібності)? Як темперамент впливає на поведінку та навчання? Які типи характеру найчастіше зустрічаються у школярів? Що таке здібності та як вони розвиваються? Яке значення мають індивідуальні особливості в педагогічному процесі?

Тема 7. «Педагогічне спілкування». Які функції виконує педагогічне спілкування? Які є стилі педагогічного спілкування? Як налагодити ефективну взаємодію між учителем і учнями? Які бар'єри можуть виникати в педагогічному спілкуванні? Які методи підвищення ефективності педагогічного спілкування?

Тема 8. «Педагогічні конфлікти і способи їх розв'язання». Що таке

педагогічний конфлікт і які його причини? Які типи конфліктів виникають в освітньому середовищі? Які є стадії розвитку конфлікту? Які стратегії вирішення конфліктних ситуацій використовуються в педагогіці? Яку роль відіграє емоційна компетентність у запобіганні конфліктам?

Тема 9. «Процес навчання. Методи і засоби навчання». Що таке процес навчання і які його основні компоненти? Які методи навчання класифікують як традиційні та інноваційні? Які дидактичні засоби сприяють ефективному засвоєнню матеріалу? Яка роль активних методів навчання в розвитку критичного мислення? Як обирати методи та засоби з урахуванням вікових особливостей учнів?

Тема 10. «Організаційні форми навчання. Урок в сучасній школі». Які організаційні форми навчання застосовуються у сучасній школі? Що таке урок і яка його структура? Які типи уроків розрізняють у педагогіці? Які вимоги до сучасного уроку? Як забезпечити інноваційність і інтерактивність навчального заняття?

Тема 11. «Сутність процесу виховання. Закономірності та принципи виховання». Що таке виховання і яка його мета? Які закономірності лежать в основі процесу виховання? Які є принципи виховання та як вони реалізуються? Як впливає соціальне середовище на процес виховання? Які особливості виховання в умовах сучасного освітнього простору?

Тема 12. «Методи, форми та засоби виховання». Які методи виховання найефективніші на різних вікових етапах? Які форми виховної роботи використовуються в освітньому процесі? Яке значення мають засоби виховання (приклад, слово, заохочення тощо)? Як вибір методів і форм виховання впливає на результативність процесу? Як організовувати виховні заходи відповідно до потреб і інтересів дітей?

3. Рекомендована література

Базова

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. Т 1 / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 6, доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 456 с. : іл.
2. Анатомія людини : підручник : у 3 т. Т 2 / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 6, доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 456 с. : іл.
3. Анатомія людини : підручник : у 3 т. Т 3 / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 6, доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 456 с. : іл.
4. Анатомія та фізіологія з патологією \ Під ред Я.І.Федонюка. – К. : Либідь, 2001.- 700С.
5. Атлас анатомии человека[Текст] / автор-сост. Г.А. Голубкова. – Харьков: Книжный клуб «Клуб Семейного Досуга»: Белгород: ООО«Клуб Семейного Досуга»,2010. – 528 с.
6. Безруких М.М. возрастная физиология : Учебн. Пособие для студ. Высш. Уч. Заведений / М.М. Безруких, В.Д. Сонькин, Д.А. Фарбер. – М.: изд. Центр „Академия”, 2003. 416 с.
7. Курепина М.М., Ожигова А.П., Никитина А.А. Анатомия человека. – М.: ВЛАДОС. – 2003. – 384с.
8. Коляденко Г.І. Анатомія людини: підруч. для студ. природ. спец. вищ. пед. навчзакл. 5-те вид. – К.: Либідь, 2009. 384 с., іл.
9. Я.Кольман, К.Рём. "Наглядная биохимия" изд."Мир" 2000 г.
10. Курепина М.М. Анатомия человека: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 384 с: ил.

11. Любимова З.В., Маринова К.В., Никитина А.А. Возрастная физиология: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: М.: ВЛАДОС, 2003.- 304с.
12. Мягченко О.П. Основы біохімії. – Бердянськ. – 2006. – 127 с.
13. Мягченко О.П. Біохімія людини. – Бердянськ. – 2011. – 127 с
14. Проскурина И.К. Биохимия.- М.: Владос.- 2004. - 236 с.
15. Плахтій П. Фізіологія людини. В 3-х частинах. Ч II. Практикум: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2005.- 240 с.
16. Е.С. Северин, Т.Л. Алейникова, Е.В. Осипов. "Биологическая химия" изд."Медицина" 2000 г.
17. Е.С. Северин. "Биологическая химия" изд."Медицина" 2004 г.
18. Л.Н.Воронина, А.Л.Загайко, В.Н.Кравченко и др. Биологическая химия. Харьков. 2004.
19. Чайченко Г.М. Фізіологія людини і тварин: підручник / К.: Вища шк., 2003. 463 с.
20. Шевчук В.Г. Посібник з фізіології. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 576 с.
21. Хоменко, Б. Г. Анатомія і фізіологія дитячого організму [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Б.Г. Хоменко, О.М. Дідков ; НПУ ім. М.П. Драгоманова. - Київ : НПУ , 2004. - 373 с.

Допоміжна

1. Антипчук Ю.П. Анатомія і фізіологія дитини. – К.: Вища школа, 1984.
2. Бабский В.И., Зубков А.А., Косицкий Г.И., Ходоров В.И. Физиология человека. – М.: “ медицина”, 1966. – 666С.
3. Данилова Н.Н., Крылова А.Л. Физиология высшей нервной деятельности: Учебник. – М. : Учебная литература,1997-432С.
4. Дроздов Н.С., Матеранская Н.П. Практикум по биологической химии.- М.: Высшая школа.- 1970.- С. 115-149.
5. Дубровский В.И. Лечебная физическая культура (кинезотерапия): Учеб. Для студ. высш. учеб. заведений. 3-е изд., испр. И доп. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004.- 624С.
6. Кушманова О.Д. Ивченко Г.М. Руководство к практическим занятиям по биологической химии .- М.: Медицина.- 1974.- С. 146-
7. Леонтьева Н.Н., Маринова К.Б., Каплун Э. Г. Анатомия и физиология детского организма. I и II часть. - М.: Просвещение, 1987. Просвещение, 1983.
8. Леонтьева Н.Н., Маринова К.В. Анатомия и физиология детского организма.- Просвещение, 1976.
9. Маринова К.В., Леонтьева Н.Н. Анатомия и физиология детского организма. – Просвещение, 1976.
10. Матюшонок М.Т. Возрастная физиология. – М.: Просвещение, 1978.
11. Физиология человека / под ред. Г.И. Косицкого.- 3-е изд., переработанное и доп.. – М.: Медицина, 1985. – 544С.
12. Матюшонок М.Т. Возрастная физиология. – М.: Просвещение, 1978.
13. Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека: учеб. Для студ. Биол. Спец. Вузов. – М.: Высш шк., 1989. – 544 с.
14. Физиология человека / под ред. Г.И. Косицкого.- 3-е изд., переработанное и доп.. – М.: Медицина, 1985. – 544С.
15. Филимонов В.И. Медицинская физиология к., том 1, 1998. – 366С.
16. Фомин Н.А. физиология человека. – 3-е изд. – М.: Просвещение; Владос, 1995. 416 с.
17. Физиология человека / Под ред. Г.И. Косицкого. – 3-е изд., переаб. и доп. – М.: Медицина, 1985. – 544 с.
18. Хрипкова А.Г., Антропова М.Ф., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
19. Филимонов В.И. Медицинская физиология к., том 1, 1998. – 366С.
20. Фомин Н.А. физиология человека. – 3-е изд. – М.: Просвещение; Владос, 1995. 416 с.
21. Физиология человека / Под ред. Г.И. Косицкого. – 3-е изд., переаб. и доп. – М.: Медицина, 1985. – 544 с.

22. Физиология человека: Учебник для институтов физической культуры / Под общей ред. Проф. Н.В. Зимкина.- 5-е изд. – М.:Физкультура и спорт, 1975.
23. Физиология человека: Учебник для институтов физической культуры / Под ред. В.В. Васильевой. М.: Физкультура и спорт, 1984. – 319.С.
24. Хрипкова А.Г., Антропова М.Ф., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
25. Фомин Н.А. Физиология человека. – М.: ВЛАДОС, 1995. – 416с.
26. Хрипкова. „Возрастная физиология”.-1978.
27. Хрипкова А.Г., Антропова М.Ф., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
28. Чайченко Г.М. Фізіологія людини і тварин. – К.: Вища школа 2003 . – 463с.
29. Яновський І.І., Ужако П.В. Фізіологія людини і тварини. Практикум - К: Вища школа, 1991. 1. Добрынина В.И. Биологическая химия.- М.: Медицина.- 1976.- 504 с.

4. Методи навчання:

- 1) *За джерелами передачі й характером сприйняття інформації :*
 - ✓ словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда;
 - ✓ наочні: ілюстрування, демонстрування, спостереження;
 - ✓ практичні: фізичні вправи, практичні роботи, дослідні роботи.
- 2) *Методи стимулювання навчальної діяльності:*
 - ✓ навчальна дискусія – суперечка, обговорення будь-якого питання з навчального матеріалу.
- 3) *Методи контролю і самоконтролю у навчанні:*
 - ✓ усний контроль;
 - ✓ письмовий контроль;
 - ✓ тестовий контроль.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

6. Система оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми.

Поточний контроль включає бали за роботу на лекціях, практичних та індивідуальних заняттях, а також оцінювання всіх видів самостійної роботи, запланованих у робочій програмі навчальної дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль є обов'язковою формою контролю, що дозволяє визначити ступінь досягнення здобувачами вищої освіти запланованих робочою програмою навчальної дисципліни результатів навчання.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)